

SPATIA Raportteja 4/2011

Kansainvälinen opiskelijavaihto aluekehityksen tueksi Pohjois-Karjalassa

Timo Lautanen, Pasi Saukkonen ja Sanna Makkonen

SPATIA

Alue- ja kuntatutkimuskeskus
Itä-Suomen yliopisto

Julkaisija: Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatia
Itä-Suomen yliopisto
www.uef.fi/spatia

Kannen kuva: Timo Lautanen

Tiivistelmä

Timo Lautanen, Pasi Saukkonen ja Sanna Makkonen

Kansainvälinen opiskelijavaihto aluekehityksen tueksi Pohjois-Karjalassa

SPATIA – Alue- ja kuntatutkimuskeskus, Raportteja 4/2011
Itä-Suomen yliopisto

ISBN: 978-952-61-0448-5 (PDF)

ISSNL: 1795-9594

ISSN: 1795-9594, Spatia raportteja

Avainsanat: Pohjois-Karjala, opiskelijavaihto, vaihto-opiskelija, aluekehitys

Selvityksessä on tarkasteltu kansainvälistä opiskelijavaihtoa Pohjois-Karjalan aluekehityksen näkökulmasta. Työ kulminoituu kysymykseen siitä, miten Pohjois-Karjalaa koskeva lisätieto voisi edistää kansainvälisten opiskelijoiden integroitumista alueen talouden sekä alueen markkinointiin, mitä tietokokonaisuuden tulisi sisältää ja kuinka tiedon kokoamisen ja jakelun voisi organisoida. Kohderyhmänä ovat kansainväliset opiskelijat sekä maakunnan koulutus- ja kehittämisorganisaatioiden edustajat.

Pohjois-Karjalassa on vuositasolla lähes tuhat kansainvälistä opiskelijaa noin sadasta eri maasta. Vaihtoon lähtee vuosittain noin 700 opiskelijaa. Kansainväliset opiskelijat haluavat tietoa maakunnasta jo ennen opintojen alkua, viimeistään opintojen alkuvaiheessa. Tiedon löytäminen nykyisellään koetaan hankalaksi. Tietotarpeet liittyvät mm. harjoittelupaikkoihin, työnhakuun, työllistymiseen sekä maakunnan tapahtumiin ja erityispiirteisiin. Kansainväliseen alumnitoimintaan on kiinnostusta. Vaihtoon lähtevät opiskelijat tarvitsevat valmista markkinointimateriaalia maakunnasta. Sen tulisi olla visuaalista, interaktiivista, yleisilmeeltään hauskaa ja tuoda esille maakunnan ominaisuuksia. Maakunnan toimijat arvioivat ongelmaksi aluetiedon pirstaleisuuden. Tietopaketin keskeisenä sisältönä tulivat esille maakunnan työpaikka- ja elinkeinorakenne, työpaikka- ja harjoittelumahdollisuudet, koulutustarjonta, ajankohtaiset tapahtumat ja matkailuun liittyvä materiaali. Tiedon arvioitiin palvelevan laajemminkin toimijoita kansainvälisessä yhteistyössä.

Maakunnallisen tieto- ja markkinointimateriaalin kokoaminen esitetään toteutettavaksi internet-alustalle. Toiminnan toteutus voisi jakaantua kolmeen sektoriin: elinkeinon elämän kansainvälistyminen, aluemarkkinointi ja oppilaitosten toiminta. Kussakin lohkossa toimii koordinaattori, joka huolehtii sektorin tietojen keruusta ja tarvittavista päivityksistä. Toiminnalla tulisi olla myös yleiskoordinaattori, jonka keskeisenä tehtävänä olisi julkaisualustasta huolehtiminen ja toimijoiden kokoaminen aika ajoin tarkastelemaan tilannetta ja toiminnan kehittämistarpeita.

Sisällysluettelo

1. Selvityksen tausta, kysymykset ja menetelmä.....	6
2. Kansainväliset opiskelijat resurssina	7
2.1 Vaihto-ohjelmat	7
2.2 Alumnitoiminta.....	8
2.3 Kansainvälisten opiskelijoiden lukumäärä.....	9
2.3.1 Joensuun yliopisto kansallisessa vertailussa.....	9
2.3.2 Kansainvälinen opiskelijavaihto Pohjois-Karjalassa	11
2.3.3 Resurssin hyödyntämisen haasteita	15
3. Opiskelijanäkökulma tietopakettiin	17
3.1 Lähtökohdat ja haastateltujen taustat	17
3.2 Ulkomaalaisten opiskelijoiden tietotarpeet.....	19
3.4 Vaihtoon lähtevien tietotarpeet.....	21
4. Koulutus- ja kehittäjäorganisaatioiden näkökulma tietopakettiin	23
4.1 Toimijahaastattelut ja työpaja.....	23
4.2 Tietopakettin tuottamisen toimintamalli.....	26
5. Yhteenveto ja päätelmät.....	28
Viitteet.....	29
Liite 1. Haastatellut toimijatahot.....	30
Liite 2. Kansainväliseen opiskelijavaihtoon liittyviä hankkeita.....	31

KUVIOT

<i>Kuvio 1.</i> Ulkomaalaisten vaihto- ja tutkinto-opiskelijoiden määrät Suomen yliopistoissa vuonna 2009.....	10
<i>Kuvio 2.</i> Ulkomaalaisten opiskelijoiden osuudet kaikista opiskelijoista Suomen yliopistoissa keskimäärin vuosina 2005–2009.....	11
<i>Kuvio 3.</i> Kansainväliset opiskelijat Pohjois-Karjalassa oppilaitoksittain vuonna 2009	12
<i>Kuvio 4.</i> Vaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille lähteneiden opiskelijoiden määrä oppilaitoksittain vuonna 2009	12
<i>Kuvio 5.</i> Joensuun yliopiston ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun tutkinto- ja vaihto-opiskelijoiden yleisimmät lähtömaat vuonna 2009	13
<i>Kuvio 6.</i> Joensuun yliopistosta ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta vaihtoon tai harjoitteluun lähteneet maittain vuonna 2009	14
<i>Kuvio 7.</i> Tietopaketin tuottamisen ja ylläpitämisen toimintamalli, keskeiset toimijat ja heidän tehtävänsä	26

TAULUKOT

<i>Taulukko 1.</i> Vaihto-ohjelmat Pohjois-Karjalan oppilaitoksissa.....	8
<i>Taulukko 2.</i> Taustatietoja haastatelluista suomalaisista opiskelijoista.....	18
<i>Taulukko 3.</i> Taustatietoja haastatelluista ulkomaalaisista opiskelijoista.....	19
<i>Taulukko 4.</i> Työpajassa tuotettua tietopaketin alustavaa sisältöä ja tietolähteitä	25

1. Selvityksen tausta, kysymykset ja menetelmä

Pohjois-Karjalan maakunnan strategiassa painotetaan nuorten aikuisten merkitystä alueen vetovoimaisuuden ja myönteisen kehityksen perusedellytyksenä (ks. P-K maakuntaliitto 2010). Toisena keskeisenä asiana tässä asiakirjassa mainitaan kansainvälistymisen edistäminen muun muassa yritysten työllisyyden ja kilpailukyvyn turvaamiseksi. Nuoret tulevaisuuden tekijöinä ja kansainvälistyminen ovat esillä myös Joensuun seudun ja Keski-Karjalan koheesio ja kilpailukyky -ohjelman (KOKO) ohjelmallisessa ja strategisessa perustassa vuosille 2010–2013 (Josek 2010). Näihin teemoihin liittyen konkreettisenä asiana on noussut esille kysymys siitä, miten kansainvälinen nuorten opiskelijavaihto voisi tehokkaammin tukea maakunnan kehitystä.

Käsillä oleva selvitys tarkastelee sitä, millaista tietoa kansainväliset opiskelijat haluaisivat ja tarvitsisivat Pohjois-Karjalasta ja toisaalta millaista tietoa maakunnasta heidän kauttaan voisi välittää. Laajemmin kysymys on siitä, miten ulkomaalaisten opiskelijoiden integroitumista alueeseen olisi mahdollista lisätä siten, että esimerkiksi vaihto-opiskelijat pyrkisivät jatkamaan opintojaan alueella tutkinto-opiskelijana tai työllistyisivät alueen yrityksiin, julkisorganisaatioihin tai kolmannelle sektorille. Selvityksen kysymykset tarkentuivat seuraaviksi: miten Pohjois-Karjala tietopaketti voisi edistää kansainvälisten opiskelijoiden integroitumista alueeseen ja sen markkinointiin, mitä tällaisen tietokokonaisuuden tulisi sisältää ja kuinka toiminnan voisi organisoida.

Selvitys perustuu suurelta osin opiskelijahaastatteluihin. Kohderyhmään kuuluvat seuraavat Itä-Suomen yliopiston (Joensuun ja Savonlinnan kampus), Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän opiskelijat:

- kansainväliset tutkinto- ja vaihto-opiskelijat (ml. harjoittelu ja työssäoppiminen)
- kansainvälisessä vaihdossa tai harjoittelussa olleet opiskelijat
- ulkomaille vaihto-opiskelijaksi tai harjoittelijaksi lähdössä olevat opiskelijat.

Selvityksessä on haastateltu myös maakunnan koulutus- ja kehittämisorganisaatioiden tahoja (ks. liite 1). Haastatteluisia erityistä huomiota kiinnitettiin siihen, miten opiskelijoihin kohdistuva tiedonvälitys palvelisi organisaatioiden omia tavoitteita. Muuta selvityksessä käytettyä aineistoa ovat muun muassa Opetus- ja kulttuuriministeriön ja alueen oppilaitosten tilastot. Lisäksi selvityksen yhteydessä järjestettiin alan toimijoiden workshop, jossa hahmoteltiin erityisesti markkinointimateriaalin saatavuutta ja tietopaketin toteuttamismallia.

Selvityksen tilaaja on Joensuun Seudun Kehittämissyhtiö Josek Oy ja siihen on käytetty Joensuun seudun ja Keski-Karjalan alueellisen koheesio- ja kilpailukykyohjelman (KOKO) rahoitusta.

2. Kansainväliset opiskelijat resurssina

Tässä luvussa tarkastellaan tilastojen perusteella kansainvälisiin opiskelijoihin liittyvää potentiaalia. Ensiksi kuvataan lyhyesti erilaiset kansainväliset vaihto-ohjelmat ja esitetään esimerkkejä oppilaitosten alumnitoiminnasta. Tilastojen avulla vertaillaan Joensuun yliopiston¹ kansainvälisten opiskelijoiden määrää suhteessa muihin Suomen yliopistoihin. Tämän jälkeen keskitytään tarkastelemaan kansainvälistä opiskelijavaihtoa Pohjois-Karjalan oppilaitoksissa. Luvun lopuksi pohditaan sitä, millainen voimavara kansainvälinen opiskelijavaihto voisi olla ja miten sen realisoitumista voisi edistää.

2.1 Vaihto-ohjelmat

Itä-Suomen yliopistolla ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoululla on useita kahdenvälisiä yhteistyösopimuksia ulkomailla sijaitsevien korkeakoulujen kanssa. Nämä perustuvat aina vastavuoroisuuteen eli oppilaitosten opiskelijat vaihtavat paikkaa keskenään. Näiden lisäksi on olemassa useita erilaisia vaihto-ohjelmia, joihin osallistuu oppilaitoksia ympäri maailmaa. Vaihto-ohjelmat poikkeavat toisistaan pääasiassa kohdemaiden sekä rahoituksen osalta. Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän kansainvälinen yhteistyö perustuu yleensä oppilaitosten kahdenvälisiin yhteistyösopimuksiin sekä erilaisiin EU:n rahoittamiin projekteihin. Lisäksi ammattioppilaitoksilla on useita vakiintuneita työssäoppimispaikkoja ulkomailla ja uusia yhteyksiä pyritään luomaan aktiivisesti. Taulukkoon 1 on koottu Itä-Suomen yliopiston, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun sekä Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän vaihto-ohjelmat.

---

¹ Joensuun ja Kuopion yliopistot yhdistyivät vuonna 2010 Itä-Suomen yliopistoksi (UEF), josta entinen Joensuun yliopisto käsittää Pohjois-Karjalassa ja Etelä-Savossa sijaitsevat Joensuun ja Savonlinnan kampukset. Käsillä oleva tilastoaineisto päättyy vuoteen 2009, joten niiden osalta tässä käytetään edelleen nimekettä Joensuun yliopisto.

Taulukko 1. Vaihto-ohjelmat Pohjois-Karjalan oppilaitoksissa

Ohjelma	Taustatiedot	Kohdemaat	Toteutus	Kohderyhmä	Kesto
Erasmus	Osa EU:n Lifelong Learning (LLP) -ohjelmaa.	EU:n jäsenmaat, Islanti, Norja, Liechtenstein, Turkki, Sveitsi, Kroatia	Oppiaineiden solmimat kahdenväliset sopimukset muiden ohjelmaan kuuluvien maiden kanssa	PKAMK ja UEF perus- ja jatkotutkinto-opiskelijat	3–12 kk
Nordplus ja Nordlys	Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittama	Pohjoismaat ja Baltian maat	Oppiaineiden solmimat verkostot. Nordplus-vaihtoon pääsee, mikäli oma oppiaine kuuluu johonkin verkostoon. Nordlys-vaihtoon, jos omalla oppiaineella ei verkostoa.	PKAMK ja UEF perustutkinto-opiskelijat	1–12 kk
FIRST	CIMO:n rahoittama Suomen ja Venäjän välinen vaihto-ohjelma	Venäjä	Luoteis-Venäjän ja Suomen korkeakoulujen verkostot	UEF perustutkinto-opiskelijat lukuun ottamatta venäjän pääaineopiskelijoita	3–9 kk
Campus Europae	European University Foundation -säätiön hallinnoima.	19 eurooppalaista yliopistoa ympäri Eurooppaa	Yliopistoilla oma identiteettinsä ja erikoistumisalansa. Intensiivistä yhteistyötä	UEF perustutkinto-opiskelijat	1 lukuvuosi
ISEP	International Student Exchange Program	Yli 300 yliopistoa 42 maassa ympäri maailmaa	Perustuu yliopistojen vastavuoroisuuteen	UEF perus- ja jatkotutkinto-opiskelijat	1 lukukausi tai -vuosi
North-South-South	Suomen ulkoasiainministeriön rahoittama. Tukee opiskelijoiden ja henkilökunnan liikkuvuutta Suomen ja kehitysmaiden korkeakoulujen välillä	OECD:n määritelmän mukaiset julkisen kehitysrahoituksen (Official Development Assistance, ODA) vastaanottamiseen kelpoiset maat	Yliopistojen muodostamat oppiainekohtaiset verkostot	UEF ja PKAMK perustutkinto- ja jatkotutkinto-opiskelijat sekä yliopistojen henkilökunta.	Opettaja-vaihto 1vk–6kk ja opiskelijavaihto 3–12 kk
Leonardo da Vinci	Euroopan unionin ammatillisen koulutuksen ohjelma	EU-maat, Norja, Islanti, Liechtenstein, Turkki, Sveitsi, Kroatia	Ohjelmaan voivat osallistua kaikki ammatillisen koulutuksen organisaatiot. Liikkuvuus- ja kumppanuushankkeet, innovaatioiden siirto	PKKY:n opiskelijat ja henkilökunta	Ei aikarajaa. Yleisesti n. 2–4 vk.

UEF=Itä-Suomen yliopisto (University of Eastern Finland)

PKAMK = Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

PKKY = Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä

2.2 Alumnitoiminta

Alumnitoiminta käsittää jo valmistuneille henkilöille (alumni) järjestettyä koordinoitua toimintaa, jonka tarkoituksena on lisätä työelämä- ja yritys yhteistyötä. Kansainvälistymisen myötä alumnitoiminta on laajentunut kansallisten rajojen ulkopuolelle. Toiminnalla pyritään siihen, että alumni pysyy ajan tasalla oppilaitoksen tapahtumista. Lisäksi alumneille mainostetaan jatkokoulutusmahdollisuuksia, kursseja ja työpaikkoja. Myös oppilaitosten rahalliseen tukemiseen kannustetaan. Toiminnan tarkoituksena on sitoa alumnit tiiviiseen yhteistyöhön oppilaitoksen kanssa.

Perinteisen tiedottamisen lisäksi alumnitoimintaan sisältyvät tavallisesti verkkosivut. Niiden kautta alumnin on mahdollista etsiä vanhoja opiskelutovereitaan ja ottaa yhteyttä oppilaitoksen henkilökuntaan. Tyypillistä on myös järjestää alumneille erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia kuten koulutuksia, opetusmatkoja, urheilutapahtumia, viihdepainotteisia iltatilaisuuksia tai luokkakokouksia. Alumneille myös tiedotetaan oppilaitoksen avoimista tapahtumista. Heille tarjotaan yleensä myös jäsenetuja, kuten alennuksia joissakin liikkeissä ja alennuksia oppilaitoksen tarjoamista kursseista. Monipuolisin ja käytännönläheisin lähestymistapa on urapalvelu (Career Service). Se on tyypillisesti internetissä toimiva sivusto, johon työnantajat ja työnhakijat voivat kirjata omat tietonsa. Tätä kautta pyritään helpottamaan työnhakua ja rekrytointia. Useissa maissa suuremmilla yrityksillä on rekrytointihenkilöitä, joiden tehtävänä on etsiä uusia työntekijöitä tällaisten palveluiden kautta. Urapalveluiden lisäksi alumneille tarjotaan mm. työnhakuneuvontaa, apua sopivan uran valitsemisessa (mahdollinen jatkokoulutus) ja johtajaopetusta (apua työntekijöiden motivointiin).

Alumnitoiminnan avulla henkilöistä pyritään tekemään yliopiston epävirallisia edustajia. Alumneille voidaan tarjota esimerkiksi mahdollisuutta päästä luennoimaan työelämästä opiskelijoille tai pitämään puheenvuoroja markkinointitilaisuuksissa. Heitä myös kannustetaan esittelemään oppilaitosta oman alueensa koulutusmarkkinointitapahtumissa. Kansainväliset alumnit voivat levittää tietoa esimerkiksi suomalaisen yliopiston koulutustarjonnasta. Toiminnan järjestämisestä vastaa tavallisesti alumnijärjestö, joka huolehtii verkkosivujen ylläpidosta, uusien alumnien kirjaamisesta (useat oppilaitokset kirjaavat valmistuneet opiskelijat automaattisesti alumneiksi) ja tapahtumien järjestämisestä. Suurimmat alumnijärjestöt tarjoavat stipendejä ja apurahoja alumneille, jotka haluavat jatkaa opintojaan, mutta ne myös tukevat opiskelijoita ja pyrkivät parantamaan heidän hyvinvointiaan ja koulutusmahdollisuuksiaan. Tällainen on tyypillistä niissä maissa, joissa koulutus on maksullista. Apurahoja jaetaan myös ulkomailta tuleville opiskelijoille. Apurahasta kiinnostuneen opiskelijan tulee hakea apurahaa erikseen. Tällä tavoin pyritään mainostamaan oppilaitosta kansallisten rajojen ulkopuolella.

2.3 Kansainvälisten opiskelijoiden lukumäärä

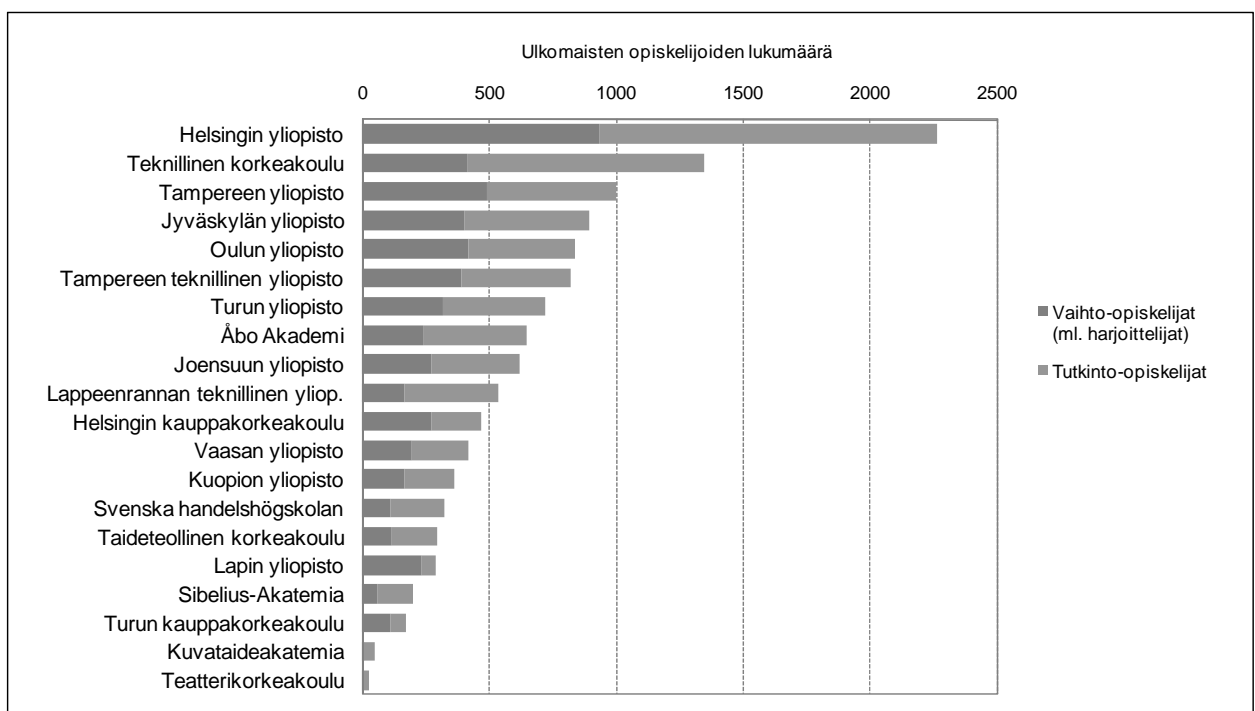
2.3.1 Joensuun yliopisto kansallisessa vertailussa

Opetus- ja kulttuuriministeriön ylläpitämän Kota-tietopalvelun mukaan ulkomaalaisia tutkinto- ja vaihto-opiskelijoita² vuonna 2009 oli Suomessa yhteensä noin 12 300 henkilöä. Eniten heitä oli määrällisesti Helsingin yliopistossa, Teknillisessä korkeakoulussa ja Tampereen yliopistossa. Keskimäärin yliopistoissa oli 615 kansainvälistä opiskelijaa. Tämän keskiarvon tuntumaan sijoittuu myös Joensuun yliopiston kansainvälisten opiskelijoiden määrä, joka oli vuonna 2009 noin 650. (Kuvio 1.)

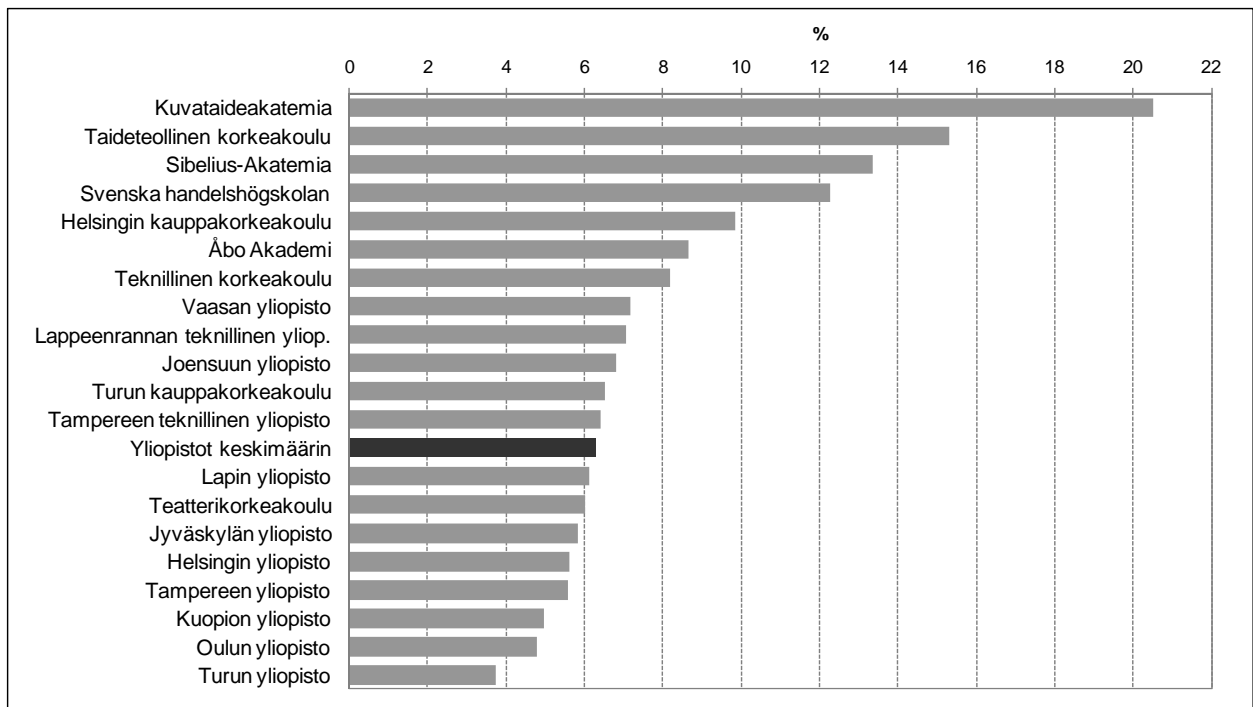
---

² Kota-tietopalvelun yliopistojen kansainvälisessä opiskelijaliikkuvuudessa ovat mukana vain yli kolmen kuukauden mittaiset vaihdot.

Kun ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä suhteutetaan koko oppilasmäärään vuosina 2005–2009, esille nousevat erityisesti taidealan pienet yliopistot eli Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Taideteollinen korkeakoulu (taulukko 2). Myös Joensuun yliopisto nostaa asemiaan suhteellisessa vertailussa. Sen lähes 7 prosentin kansainvälisten opiskelijoiden osuus ylitti noin prosenttiyksiköllä yliopistojen keskimääräisen arvon vuosina 2005–2009. Lisäksi ulkomaalaisten opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista on ollut kasvusuunnassa 2000-luvulla, niin Joensuun yliopistossa kuten myös kaikissa yliopistoissa keskimäärin. Vuonna 2000 kansainvälisten opiskelijoiden osuus oli kaikista opiskelijoista keskimäärin 4,5 prosenttia. Vuoteen 2009 mennessä heidän osuus oli noussut 7,3 prosenttiin – Joensuun yliopistossa lähes 8 prosenttiin.

Kuvio 1. Ulkomaalaisten vaihto- ja tutkinto-opiskelijoiden määrät Suomen yliopistoissa vuonna 2009 (lähde: Kota-tietokanta)

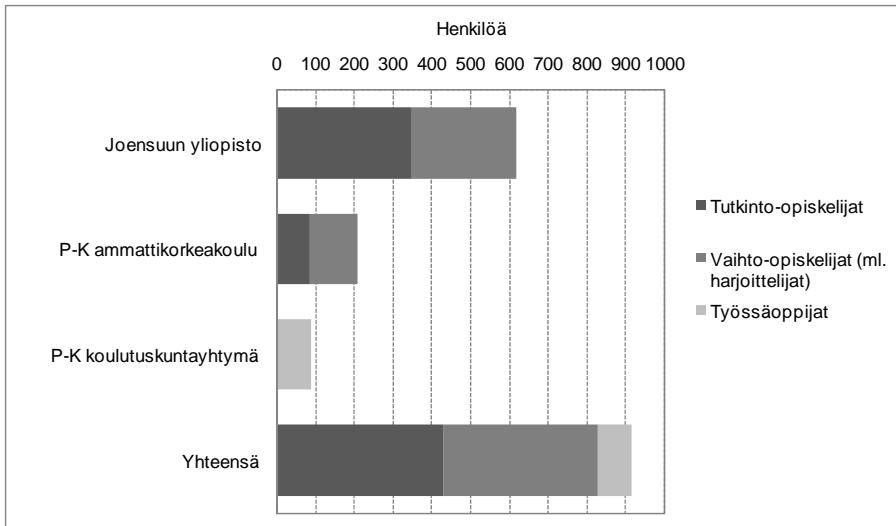
Kuvio 2. Ulkomaalaisten opiskelijoiden osuudet kaikista opiskelijoista Suomen yliopistoissa keskimäärin vuosina 2005–2009 (lähde: Kota-tietokanta)

2.3.2 Kansainvälinen opiskelijavaihto Pohjois-Karjalassa

Joensuun yliopistossa oli vuonna 2009 noin 350 tutkinto-opiskelijaa ja vajaat 300 vaihto-opiskelijaa (kuvio 3)³. Vaihto-opiskelijat olivat laskennallisesti keskimäärin 7 kuukautta maakunnassa. Todellinen maakunnassa viipymisaika rajoittuu usein yhteen opintolukukauteen (5 kk), koska lomakausiksi monet palaavat kotimaahan. Tutkinto-opiskelijoista noin joka viides oli suorittamassa jatkotutkintoa ja loput olivat perustutkinto-opiskelijoita. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa oli vajaat 100 tutkinto- ja noin 120 vaihto-opiskelijaa vuonna 2009. Vaihto-opiskelijoiden viipymä oli keskimäärin noin 3,5 kuukautta. Kyseisenä vuonna ammatillisen asteen työssäoppimisjaksoilla oli puolestaan lähes 100 ulkomaalaista opiskelijaa. Tässä joukossa on mukana myös alle 2 viikon mittaisia harjoittelujaksoja.

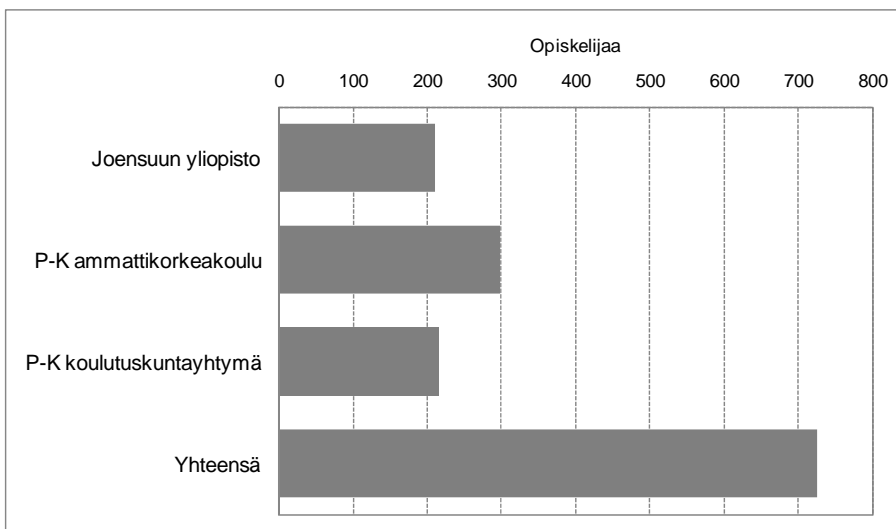
Näin ollen kokonaisuutena kansainvälisten opiskelijoiden määrä Pohjois-Karjalassa vuonna 2009 oli runsaat 900 henkilöä. Heistä lähes joka toinen on maakunnassa pidemmän aikaa olevia tutkinto-opiskelijoita.

³ Yliopistojen kohdalla opiskelijaliikkuvuudesta ovat mukana KOTA-tietokannassa vain ns. pitkät vaihdot (>3 kk). Ammattikorkeakoulun ja koulutuskuntayhtymän luvut sisältävät myös lyhyemmät vaihdot.

Kuvio 3. Kansainväliset opiskelijat Pohjois-Karjalassa oppilaitoksittain vuonna 2009 (lähteet: KOTA- ja AMKOTA-tietokannat, PKAMK, PKKY)

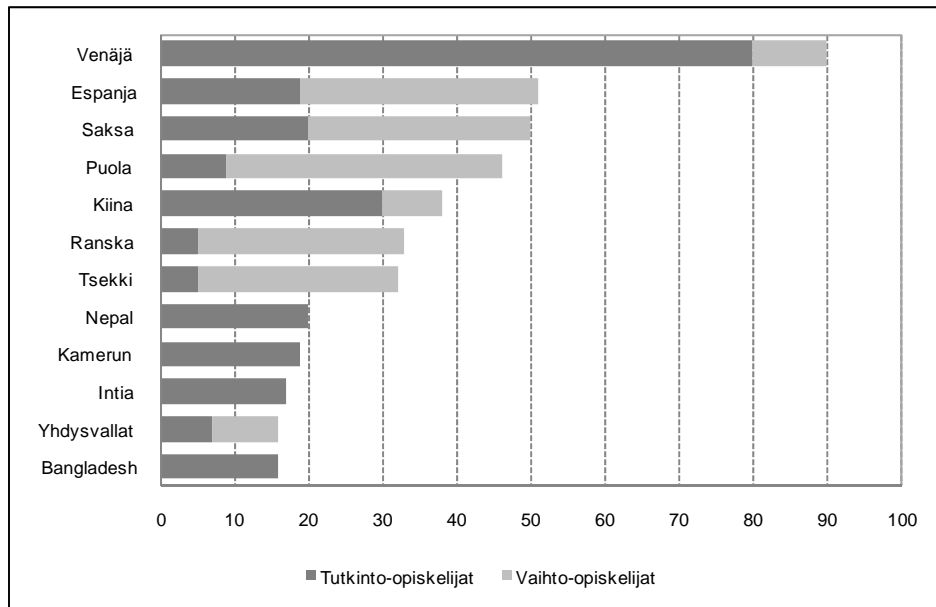
Maakunnan oppilaitoksista oppilasvaihtoon tai harjoitteluun lähtevien määrä on vähäisempi kuin tänne saapuvien vaihto-opiskelijoiden määrä. Vuonna 2009 Joensuun yliopistosta vaihtoon tai harjoitteluun lähteneitä oli runsaat 200 opiskelijaa. He viettivät ulkomailla käytännössä yhden opintolukukauden, tilastojen mukaan keskimäärin 6 kuukautta. Ammattikorkeakoulusta ulkomaille lähtijöiden määrä oli noin 300 henkilöä. Vaihdoista noin 70 prosenttia oli kestoltaan alle kolmen kuukauden mittaisia. Keskimääräinen vaihdon kesto jääkin hieman alle 1,5 kuukauteen. Koulutuskuntayhtymän ammatillisessa harjoittelussa kävi runsaat 200 opiskelijaa vuonna 2009, joista noin puolet oli alle kahden viikon mittaisia jaksoja. Maakunnan oppilaitoksista vaihtoon lähtevien kokonaismäärä on näin ollen noin 700 henkilöä.

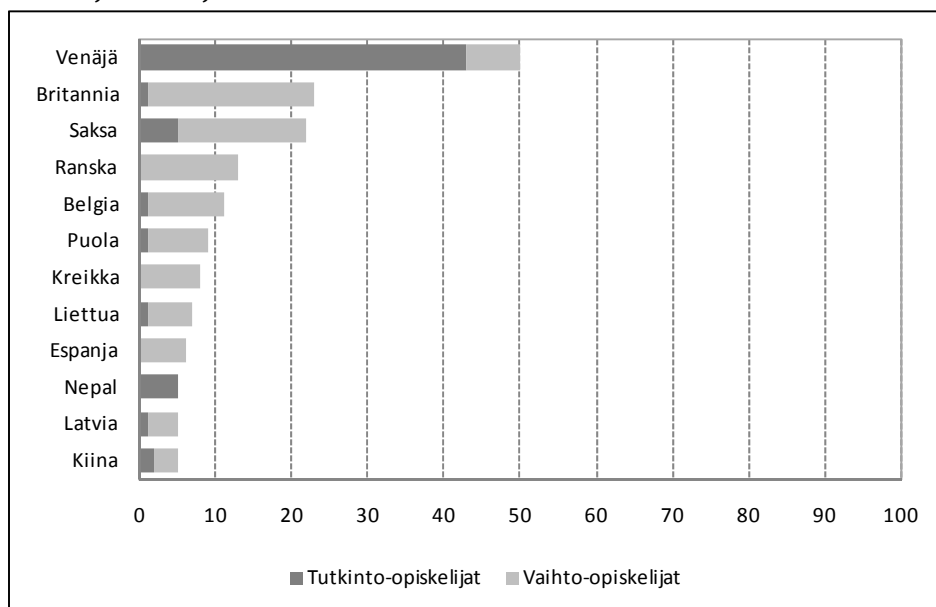
Kuvio 4. Vaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille lähteneiden opiskelijoiden määrä oppilaitoksittain vuonna 2009 (lähteet: KOTA- ja AMKOTA-tietokannat, PKKY)

Pohjois-Karjalaan saapuvien ulkomaalaisten opiskelijoiden lähtömaista nousee esille erityisesti Venäjä niin yliopistossa kuin ammattikorkeakoulussa (kuvio 5)⁴. Venäläiset ovat tyypillisesti tutkinto-opiskelijoita. Tässä yhteydessä on syytä huomata, että venäläisiksi tutkinto-opiskelijoiksi kirjautuvat myös jo maakunnassa asuvat Venäjän kansalaiset.

a. Joensuun yliopisto

b. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

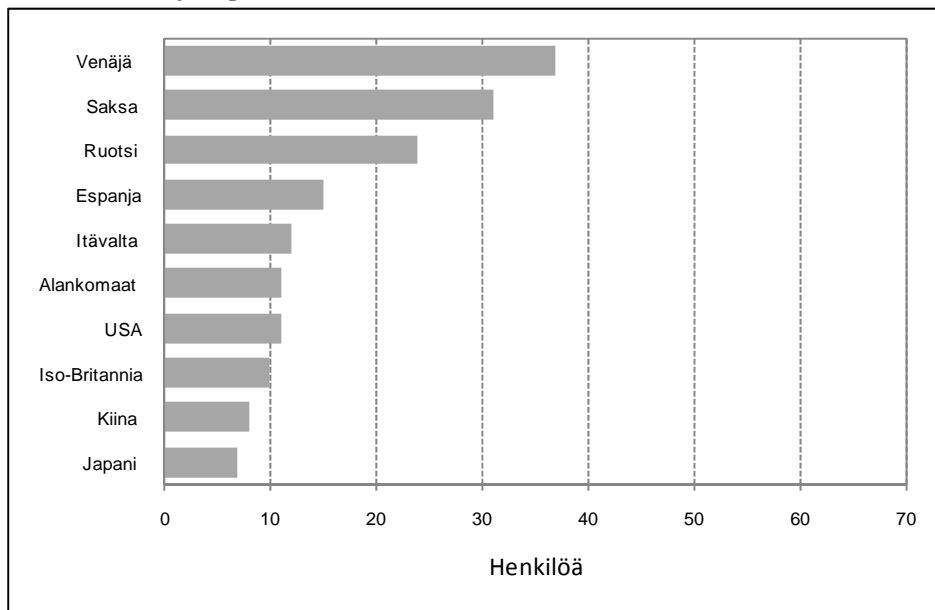

Kuvio 5. Joensuun yliopiston ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun tutkinto- ja vaihto-opiskelijoiden yleisimmät lähtömaat vuonna 2009 (lähteet: Itä-Suomen yliopisto, P-K ammattikorkeakoulu)

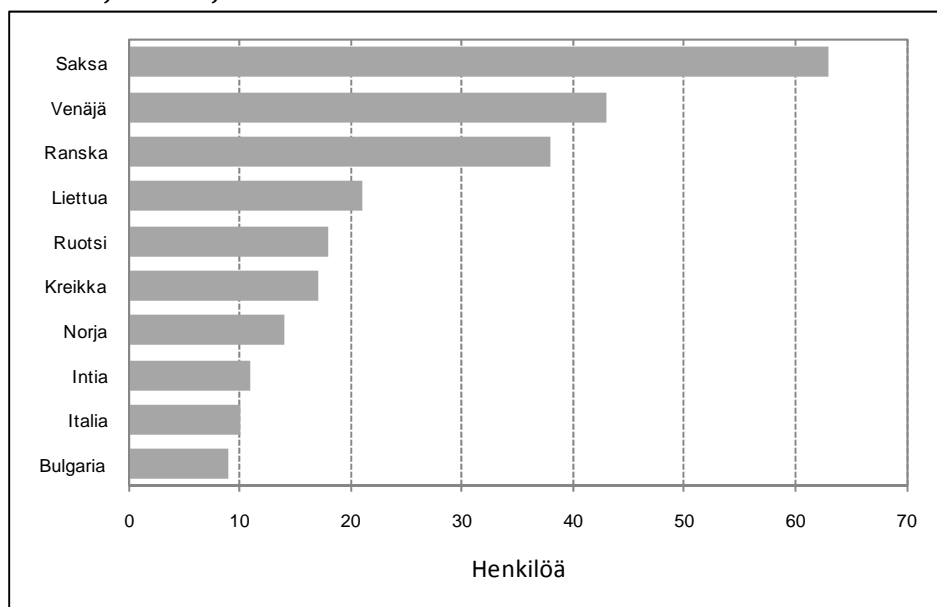
⁴ Koulutuskuntayhtymästä saapuvien opiskelijoiden kotimaista ei ollut saatavissa.

Toinen keskeinen selitys venäläisten opiskelijoiden tutkintopainotteisuudelle on se, että EU:n ulkopuolisina henkilöinä he eivät pääse osalliseksi useisiin EU:n laajoihin vaihto-ohjelmiin. Venäjän lisäksi muita yleisiä lähtömaita ovat Keski- ja Etelä-Euroopan maat kuten Saksa, Puola, Britannia, Ranska, Belgia ja Espanja. Kymmenen maan kärkilistalta löytyy kuitenkin myös kaukaisempia lähtömaita kuten Kiina ja Nepal. Näiden maiden opiskelijat tulevat pääsääntöisesti tutkinto-opiskelijastatuksella Pohjois-Karjalaan. Kaiken kaikkiaan yliopiston ja ammattikorkeakoulun kansainvälisten opiskelijoiden joukossa oli noin 100 maata edustettuna vuonna 2009

a. Joensuun yliopisto

b. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Kuvio 6. Joensuun yliopistosta ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta vaihtoon tai harjoitteluun lähteneet maittain vuonna 2009 (lähteet: Itä-Suomen yliopisto, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu)

Venäjä oli kärkijoukossa myös vaihtoon lähtevien kohdemaana vuonna 2009⁵. Tätä saattavat selittää mm. se, että ammattikorkeakoulun kansainvälinen IB-koulutusohjelma on Venäjäpainotteinen ja sen kautta on hyvät vaihtoyhteydet Venäjälle. Yliopistossa taas venäjänkieltä opiskelevien harjoittelu Venäjällä voi heijastua esitetyissä luvuissa. Perinteiset eurooppalaiset vaihtomaat kuten Saksa, Ruotsi ja Britannia ovat pitäneet pintansa vuosien saatossa. Kärkimaiden joukosta löytyy kuitenkin myös Kaukoidän maita kuten Kiina, Intia ja Japani.

Yliopiston ulkomaalaiset tutkinto- ja vaihto-opiskelijat edustavat useita opintoaloja⁶. Tutkintoa suorittamassa olevien ulkomaalaisten opiskelijoiden yleisimpänä opintoalana oli vuonna 2009 luonnontieteet (33 %). Maatalous- ja metsätieteet oli toiseksi suurin ala 25 prosentin osuudella ja seuraavina tulivat yhteiskuntatieteet (22 %) ja humanistinen ala (16 %). Saapuneiden vaihto-opiskelijoiden yleisimmät alat olivat yhteiskuntatieteet 37 %, maatalous- ja metsätieteet 21 %, kasvatustieteet 19 %, humanistinen ala 13 % ja luonnontieteet 8 %. Ammattikorkeakoulun KOTA-tilastojen mukaan saapuneiden vaihto-opiskelijoiden opintoalat vuonna 2009 olivat seuraavat: luonnonvara ja ympäristöala 34 %, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala 26 %, sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala 19 %, kulttuuriala 19 %, matkailu-, ravitsemis- ja talousala 2 %.

2.4 Kehittämisen haasteita

Edellä esitetyt tilastot osoittavat sen, että kansainvälisiin opiskelijoihin liittyy määrällisesti tarkasteltuna suuri potentiaali. Opiskelijoita on runsaasti, edustettuna on useita maita ja opintoalakirjo on laaja. Tilastot jättävät kuitenkin resurssiin liittyvän laadullisen näkökulman huomiotta: millaisia ammatillisia ja asiantuntijataitoja opiskelijoilla on, osaavatko he suomen kieltä, millainen on heidän englannin kielen taso, ovatko he kiinnostuneita verkostoitumaan paikallisten toimijoiden kanssa, olisiko heillä mahdollisuuksia tai halua jäädä Suomeen jatkamaan opiskelua tai työhön. Lisäksi maakunnan oppilaitoksista vaihtoon lähtevien halukkuus toimia viestinvälittäjinä Pohjois-Karjalasta ei ole itsestään selvä asia. Merkittäväksi kysymyksen tekee etenkin se, että huomattava osa maakunnan korkeakoulujen opiskelijoista – erityisesti yliopiston opiskelijoista tulee Itä-Suomen ulkopuolelta. Heillä ei ole yleensä sidoksia maakuntaan ja perustietotaso maakunnasta voi olla heikompi kuin maakunnan omilla kasvateilla.

Myös maakunnan toimijoiden kysyntä edellä mainittua opiskelijaresurssia kohtaan on suurelta osin avoin. Millainen on yritysten, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin kiinnostus ja tarve kansainvälisiä opiskelijoita kohtaan? Millaisia valmiuksia heillä on henkilöiden vastaanottamisen? Mikä on tilanne eri seuduilla? Positiivisia esimerkkejä toki löytyy muun muassa harjoittelutoiminnasta, josta on hyötynyt niin oppilaitos, opiskelija, työnantaja kuin koko aluekin (ks. esim. Kohonen 2010).

---

⁵ Koulutuskuntayhtymästä saadun tiedon mukaan heidän opiskelijoiden ensisijaiset kohdemaat olivat Saksa, Espanja, Viro, Ranska ja Unkari.

⁶ Opintoalat perustuvat Kota- ja AMKOTA-tietokantojen tietoihin.

Kansainväliseen opiskelijaresurssiin liittyvää kysynnän ja tarjonnan kohtaamista on pyritty edistämään Suomessa muun muassa kehittämishankkeilla (ks. liite 2). Näitä oli selvityksen ajankohtana käynnissä useita eri puolilla Suomea. Tämä osoittaa sen, että usealla alueella on havaittu kansainvälisiin opiskelijoihin liittyvän mahdollisuuksia. Usein on kuitenkin tunnustettu se, että heidän osaamisen ja kansainvälisten kontaktien hyödyntäminen on vähäistä (ks. esim. Lindeman 2010). Kehittämishankkeiden tavoitteena on tyypillisesti yritysten vientitoiminnan ja ”kotikansainvälistymisen” edistäminen. Niiden toteuttamia toimenpiteitä ovat muun muassa kansainvälisten henkilöiden osaamisen markkinointi, uusien toimintamallien rakentaminen harjoittelutoimintaan, erilaisten mentorointijärjestelmien kehittäminen, perehdyttämisoppaat ja kansainvälisten opiskelijoiden sekä yritysten yhteensaattaminen. Pohjois-Karjalassa on tähän teemaan liittyen käynnissä kaksi hanketta: Pohjois-Karjalan kauppakamarin vetämä Kansainväliset nuoret osaajiksi työyhteisöihin (KNOT) ja Pohjois-Karjalan maakuntaliiton Pohjois-Karjalan ja Joensuun vetovoimaohjelma.

Kansainvälisen opiskelijaresurssin todelliseen potentiaaliin ja kysyntään antavat osaltaan lisävalaistusta tässä selvityksessä toteutetut opiskelija- ja toimijahaastattelut. Niihin liittyvät havainnot esitetään luvuissa 3 ja 4.

3. Opiskelijänäkökulma tietopakettiin

Aluemarkkinoinnin tietopaketin perusajatuksena on se, että tiivis ja vaivattomasti saatavissa oleva tietokokonaisuus tärkeiksi koetuista asioista toimisi osaltaan ulkomaalaisten opiskelijoiden kiinnittämisessä Pohjois-Karjalaan. Toiseksi siihen liittyy ajatus materiaalin tuottamisesta vaihtoon lähteville, mistä heille olisi hyötyä maakunnan markkinoinnissa.

3.1. Lähtökohdat ja haastateltujen taustat

Haastattelujen toteuttamisen tavoitteeksi asetettiin se, että mukaan saataisiin 15 suomalaista vaihdossa ollutta tai vaihtoon lähtevää opiskelijaa ja 15 ulkomaista vaihto- tai tutkinto-opiskelijaa. Kohderyhmän oppilaitoksista eli Itä-Suomen yliopistosta (Joensuu ja Savonlinnan kampus), Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymästä oli tarkoitus haastatella 10 opiskelijaa, joista puolet olisi ulkomailla vaihdossa olleita ja puolet ulkomaisia opiskelijoita (ks. taulukko 2). Lähtökohtaisesti tavoiteltiin vaihtoon lähtevistä opiskelijoita sellaisia, joiden kohdemaakuului viiden suosituimman vaihtokohteen joukkoon, ja ulkomaisia opiskelijoita, jotka olisivat kotoisin viidestä yleisimmästä lähtömaasta. Joulukuun 2010 ja helmikuun 2011 välisenä aikana toteutetut haastattelut onnistuttiin pitkälti toteuttamaan tavoitteen mukaisesti.

Itä-Suomen yliopistosta ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta hankittiin aluksi tutkimuslupa yhteystietojen saamiseksi. Tämän jälkeen haastattelupyynnöt lähetettiin 124 opiskelijalle sähköpostitse. Näin saatiin sovittua 18 haastattelua. Lisäksi hyödynnettiin tutkijoiden omia sekä jo haastateltujen henkilöiden kontakteja, mitä kautta saatiin toteutettua loput 12 haastattelua. Ulkomaiset opiskelijat haastateltiin englanniksi lukuun ottamatta yhtä opiskelijaa, joka halusi haastattelun suomenkielillä. Haastattelut toteutettiin ns. puolistrukturoitujen haastattelulomakkeiden avulla, jotka poikkesivat sen perusteella, oliko haastateltava ulkomainen tutkinto- vai vaihto-opiskelija tai ulkomailla vaihdossa vai työharjoittelussa ollut opiskelija. Haastattelut litteroitiin suomenkielillä ja niistä laadittiin suomenkielinen kooste.

Haastatelluista opiskelijoista noin 40 prosenttia oli miehiä. Suomalaisista opiskelijoista merkittävä osa oli matkailun tai metsätieteen aloilta, joissa vaihto-opiskelujakso on joko pakollinen tai suositeltava. Haastateltujen keskimääräinen ikä oli 25 vuotta ja merkittävä osa haastatelluista oli kotoisin Pohjois-Karjalasta. Haastateltujen opiskelijoiden vaihdon kohdemaata ei kuitenkaan aina ollut viiden suosituimman maan joukossa, kuten alun perin oli tarkoitus. Itä-Suomen yliopistossa suosituimmat maat vaihtoon lähtevien osalta vuonna 2009 olivat Venäjä, Saksa, Ruotsi, Itävalta ja Espanja. Haastatelluista opiskelijoista kaksi oli valinnut jonkin näistä vaihtokohteeseen. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta suosituimmat vaihtokohtemaat vuonna 2009 olivat Saksa, Venäjä, Ranska, Liettua ja Ruotsi. Haastatelluista neljä oli ollut vaihdossa jossain näistä maista. PKKY:n mukaan heidän opiskelijansa tekevät vaihtoja ensisijaisesti Saksaan,

Espanjaan, Viroon, Ranskaan ja Unkariin. Neljä haastatelluista oli suorittanut vaihtonsa jossain näistä maista (ks. taulukko 2).

Taulukko 2. Taustatietoja haastatelluista suomalaisista opiskelijoista

		UEF	PKAMK	PKKY	Yhteensä
Sukupuoli	Nainen	2	3	3	8
	Mies	2	2	2	6
Ikä	Vuotta (keskimäärin)	25	25	24	25
Kotipaikkakunta	Pohjois-Karjala (Joensuu, Kontiolahti, Kitee)		2	3	5
	Muut (Espoo, Lahti, Oulu, Iisalmi, Kemi, Kuopio, Kerimäki, Lappeenranta)	4	3	2	9
Opiskeluala	Matkailu		2	1	3
	Metsätieteet	1	2		3
	Tekniset alat			3	3
	Maantiede	2			2
	Maatalous (agrologi)		1		1
	Biologia	1			1
	Media-ala			1	1
Kohdema	Pohjoismaat	3	1		4
	Espanja		2	1	3
	Saksa		1	2	3
	Muut maat (USA, Hollanti, Venäjä, Unkari, UK)	2	1	2	5

Haastateltujen ulkomaalaisten opiskelijoiden keski-ikä oli 24 vuotta. Seitsemän heistä oli Pohjois-Karjalassa tutkinto-opiskelijana ja yhdeksän vaihto-opiskelijana. Haastatellut edustivat useita opintoaloja. Lähes kaikki tutkinto-opiskelijat olivat täällä suorittamassa englanninkielistä opinto-ohjelmaa ja myös kaikki vaihto-opiskelijat opiskelivat englanniksi. Ainoastaan yksi tutkinto-opiskelija opiskeli suomeksi. Ulkomaalaisten opiskelijoiden lähtömaat eivät rajoittuneet pelkästään viiteen yleisimpään vaihtomaahan, sillä kuusi haastatelluista oli kotoisin jostain muualta.

Taulukko 3. Taustatietoja haastatelluista ulkomaalaisista opiskelijoista

		UEF	PKAMK	PKKY	Yhteensä
Suku­puoli	Nainen	3	1	5	9
	Mies	3	4	0	7
Ikä	Vuotta (keskimäärin)	26	25	21	24
Kansalaisuus	Saksa	2		2	4
	Unkari			3	3
	Etelä-Eurooppa (Kypros, Espanja, Italia)	1	2		3
	Baltian maat		2		2
	Euroopan ulkopuolelta (Kanada, Kiina)	2			2
	Hollanti	1			1
	Venäjä		1		1
	Opintomuoto	Tutkinto-opiskelija	3	4	0
	Vaihto-opiskelija	3	1	5	9
Opiskelu­uala	Humanistiset ja kasvatustieteet	2		2	4
	International Business		3		3
	Maantiede	3			3
	Muotoilu		2		2
	Muut (metsätieteet, media-ala)	1		3	4

3.2 Ulkomaalaisten opiskelijoiden tietotarpeet

Vaihto- ja tutkinto-opiskelijoiden tiedontarve alueesta poikkeaa melkoisesti toisistaan. Vaihto-opiskelijat viipyvät Pohjois-Karjalassa vain muutaman kuukauden eikä heidän ole tarvinnut juurikaan omatoimisesti asioita selvittää. Heidän suomalaisiksi tutuksi jää tyypillisesti tuutori muun tuttavapiirin rajoittuessa pitkälti toisiin vaihto-opiskelijoihin. Heillä ei tavallisesti ole aikomusta jäädä alueelle vaihdon jälkeen. Tutkinto-opiskelijat taas saapuvat tänne useammaksi vuodeksi. Kaikkien haastateltujen tutkinto-opiskelijoiden aikomuksena oli myös työllistyä Suomeen. Näin heidän tiedontarpeensa käytännön elämiseen liittyvistä asioista ja alueesta ovat laajemmat.

Suurin osa haastatelluista ulkomaisista opiskelijoista tunsi saaneensa oppilaitokseen verraten hyvin perustietoja erityisesti opiskeluun, mutta myös moniin arkielämään liittyviin asioihin. Sen sijaan he jäivät usein kaipaamaan tarkempia lisätietoja. Monesti informaation tulva opintojen alussa on niin suuri, että asioita olisi hyvä voida tarkistaa jälkikäteen vaikkapa internetistä. Erityisesti tutkinto-opiskelijat kaipasivat enemmän tietoa alueesta ennen Suomeen saapumista, jotta he osaisivat paremmin varautua muuttoon ja elämään Pohjois-Karjalassa. Osa haastatelluista tutkinto-opiskelijoista ei ollut saanut ennen Suomeen saapumistaan minkäänlaista tietoa Pohjois-Karjalasta. Heidän mielestään annettu tietopaketti oli keskittynyt aivan liikaa vain opiskeluun.

Suurimmat konkreettiset puutteet ulkomaalaisten opiskelijoiden tietotarpeissa koskevat työnhakua ja työllistymistä. Opiskelijat kaipaavat tietoa yleensäkin suomalaisesta

työkulttuurista ja erityisesti esimerkiksi siitä, milloin ulkomaalainen Suomessa saa hakea työpaikkaa tai tehdä töitä, kuinka työhakemus ja CV laaditaan ja mitä työhaastattelulta voi odottaa. Ja mitä pitää tehdä ja millaisia papereita täyttää, jos onnistuu saamaan työpaikan? Työnhakuun toivottiin apua – nyt työvoimatoimiston tarjoamia palveluita ei koettu riittäviksi. Opiskelijat toivoivat myös saavansa jostain lisätietoa alueen yrityksistä ja muista toimijoista, jotta voisivat siten arvioida oman alansa työmahdollisuuksia Pohjois-Karjalassa.

Työllistymiseen liittyvien asioiden lisäksi opiskelijat kaipaavat lisää tietoa ylipäättään suomalaisen yhteiskunnan vaatimasta byrokratiasta: mistä, miten ja milloin on mahdollista hakea tukea eri asioihin ja mitä papereita pitää missäkin vaiheessa täyttää. Terveystuolto on myös koettu monimutkaiseksi, eivätkä opiskelijat usein tiedä, minne heidän sairastuessaan pitäisi mennä ja mitä hoito maksaa. Monet muutkin arkielämään kuuluvat asiat, kuten asumiseen ja liikenneyhteyksiin (paikallisten bussiaikataulujen epäselvyys Joensuussa) tai pankki-, puhelin- ja internet-palveluihin liittyvät asiat ovat jossain määrin epäselviä suurelle osalle haastatelluista.

Lisäksi ulkomaiset opiskelijat kokevat tärkeäksi saada tietoa suomalaisesta kulttuurista, tavoista, suomen kielestä ja suomalaisuudesta. Lähes kaikki haastatellut kaipaavat lisätietoa Pohjois-Karjalasta ja siitä, millä tavalla se poikkeaa muista alueista Suomessa. He kokevat internetissä olevat Pohjois-Karjala-sivustot epäselviksi ja kaipaavat lisää selkeästi esitettyä tietoa alueesta englannin kielellä. Myös alueen tapahtumista ja mielenkiintoisista paikoista toivottiin lisätietoa.

Sekä vaihto- että tutkinto-opiskelijat olivat periaatteessa kiinnostuneita työnteosta Pohjois-Karjalassa, mutta eivät uskoneet sen käytännössä olevan helposti mahdollista. Ainoastaan kaksi haastatelluista tutkinto-opiskelijoista oli onnistunut löytämään itselleen palkkatyötä, vaikka suurimmalla osalla oli jatkuvasti haku päällä. Ne haastatellut opiskelijat, joilla oli runsaasti suomalaisia ystäviä, vaikuttivat olevan muita paremmin integroituneita alueeseen. He olivat käyneet lukuisia suomen kielen kursseja, tiesivät mistä ja miten töitä kannatti hakea ja tuntuivat muutenkin suhtautuvan positiivisemmin alueeseen ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin. He olivat myös muita halukkaampia ja yritteliämpiä löytämään töitä nimenomaan Pohjois-Karjalasta, vaikka kaikki haastatellut tutkinto-opiskelijat myönsivätkin olevansa valmiita jäämään alueelle, mikäli hyvä työpaikka löytyisi. Suomalaisen ystäväverkoston luominen näyttäisi siis auttavan ulkomaisia opiskelijoita ymmärtämään suomalaista kulttuuria paremmin ja lisäävän opiskelijoiden halua jäädä pysyvästi Pohjois-Karjalaan. Opiskelijat, joilla suomalaisia ystäviä ei ollut, kokivat todennäköisemmäksi muuton johonkin toiseen suomalaiseen kaupunkiin opiskelujen jälkeen.

Kaikki opiskelijat olivat sitä mieltä, että saadakseen koulutustaan vastaavia töitä, pitäisi Pohjois-Karjalassa osata suomen kieltä. Tästä syystä osa opiskelijoista kaipasikin tehokkaampia ja käytännön läheisempiä suomen kielen kursseja. Osa puolestaan katsoi, että muissa Suomen kaupungeissa voisi olla paremmat mahdollisuudet työllistyä, vaikkei suomea osaisikaan, ja kokivat sen suurimmaksi syyksi haluun muuttaa opiskelujen jälkeen pois Pohjois-Karjalasta.

Kaikki haastatellut ulkomaiset tutkinto-opiskelijat ja jopa osa vaihto-opiskelijoistakin oli halukkaita liittymään alumnijärjestöön. Tiedon saannin lisäksi suurta osaa kiinnosti osallistua seminaareihin tai muihin tapahtumiin Pohjois-Karjalassa ja näin pitää yhteyttä oppilaitokseen ja sieltä saatuihin ystäviin ja tuttaviiin. Osa näki myös mahdollisuutena käydä luennoimassa oman kotimaansa yliopistoissa opinnoistaan Pohjois-Karjalassa. Ulkomaisissa opiskelijoissa on siis potentiaalia aktiivisiksi alunneiksi.

3.4 Vaihtoon lähtevien tietotarpeet

Selvityksen yhtenä tavoitteena oli arvioida sitä, missä määrin suomalaisilla vaihtoon lähtevillä opiskelijoilla on mahdollisuuksia ja halukkuutta tehdä aluetta tunnetuksi ulkomaille. Haastatteluissa selvitettiin sitä, millaisissa tilanteissa opiskelijat vaihdon aikana tavallisesti kotimaastaan puhuvat, millaista tietoa he kokevat tärkeäksi viedä ulkomaille ja missä muodossa tämän tiedon pitäisi olla. Tavoitteena oli myös saada selville, millaisia kontakteja sikäläisiin toimijoihin vaihdossa olleet yleensä olivat muodostaneet vaihdon aikana. Lisäksi haastattelujen aikana nousi esiin kysymys suomalaisten opiskelijoiden kotipaikkakunnista ja heidän sitoutuneisuudestaan Pohjois-Karjalaan, koska merkittävä osa esimerkiksi yliopiston opiskelijoista on kotoisin muualta kuin Pohjois-Karjalasta.

Haastatteluissa kävi ilmi, että opiskelijat veivät kotipaikkakunnasta riippumatta jonkin verran tietoa opiskelupaikkakunnastaan ulkomaille, vaikka pääosin esitetty tieto kohdistuikin yleisesti koko Suomeen. Suosituimpia puheenaiheita olivat sää, luonto ja suomalaisiin liittyvät stereotyyppit. Tietoa omasta kotimaasta jaettiin pääasiassa vaihto-opiskelukavereille. Pohjois-Karjalaan liittyvä tieto oli ensisijaisesti opiskeluelämään liittyvää tietoa esimerkiksi oman alan opiskelumahdollisuuksista, alueen yöelämästä, opiskelijajärjestöistä ja harrastusmahdollisuuksista. Työharjoittelussa olleet poikkiesivat siinä mielessä muista opiskelijoista, että he mainitsivat usein tarvinneensa enemmän tietoa alueen elinkeinorakenteesta ja työllisyysnäkyistä Pohjois-Karjalassa. He myös olivat kokeneet, että heidän työkaverinsa ja työnantajansa ulkomaille olivat aina jossain määrin kiinnostuneita alan mahdollisuuksista Suomessa.

Suurin osa vaihtoon lähtevistä opiskelijoista oli jollakin tavoin jo ennakoon varautunut kertomaan muille omasta kotimaastaan ja opiskelupaikkakunnastaan. Lähes kaikki halusivat jakaa tietoa omasta kulttuuristaan ja Pohjois-Karjalan mainitseminen koettiin myös tärkeäksi. Kaikki perustivat jakamansa tiedon täysin omiin käsityksiinsä Suomesta ja Pohjois-Karjalasta. Lähes kaikki vaihdossa olleet opiskelijat ovat laatineet (osana vaihto-ohjelmaa) Suomesta kertovan esitelmän ulkomaille oleskelun aikana. Tällaisissa esitelmissä on mainittu yleisten Suomea koskevien asioiden lisäksi aina opiskelupaikka ja oppilaitos. Tavallisesti esitelmä pidettiin joko oppitunnilla tai illanvieton yhteydessä. Eräälle opiskelijoista oli myös tarjottu mahdollisuutta käydä paikallisessa peruskoulussa esittelemässä kotimaataan.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun opiskelijoista osa oli osallistunut ulkomaanvaihtonsa aikana projektiin, johon liittyi selvitystyön laatiminen kohdealueen yri-

tykselle. Selvitys oli tavallisesti liittynyt jollakin tavalla Suomeen (esimerkiksi kilpailuselvitys suomalaisista yrityksistä), joten yritysten tavoitteena oli nimenomaan hyödyntää suomalaisen opiskelijan tietämystä Suomesta. Haastatellut suomalaiset opiskelijat pitivät tällaisia projekteja haastavina ja olisivat usein toivoneet parempaa opastusta selvityksen tekemiseen. Usein haastatellut olivat olleet vaihdossa liian varhaisessa vaiheessa opintoja pystyäkseen laatimaan toivotun tasoisen selvitystyön. Opiskelijat kuitenkin korostivat, että parhaimmillaan tällaisten projektien kautta opiskelijat ovat saaneet kesätyöpaikan tai aiheen opinnäytetyöhönsä. Opiskelijat kokivat projektit hyödyllisinä ja opettavaisina, koska niiden avulla he ovat päässeet luomaan kontakteja yrityksiin.

Vaihtoon lähtevät opiskelijat kokivat tarvitsevansa eniten koko Suomea koskevaa matkailuun liittyvää tietoa vaihtonsa aikana. Myös Pohjois-Karjalaa käsittelevän tiedon tulisi heidän mukaansa olla matkailukeskeistä. Useat kokivat tärkeäksi osoittaa, ettei ”Joensuu ole takapajula”, korostamalla kaupungin opiskelumahdollisuuksia ja opiskelijaelämää. Toisaalta monet kokivat Joensuun olevan kaupunkina hyvin pieni, eivätkä oikeastaan tienneet kuinka saada muut vakuuttuneiksi siitä, ettei kyseessä ole pelkästään syrjäinen ja hiljainen kaupunki. Tärkeimmäksi Pohjois-Karjalan erityispiirteeksi koettiin luonnonläheisyys, jonka sanottiin myös olleen yksi suurimmista keskustelun aiheista vaihdon aikana.

Opiskelijat kokivat, että vaihdossa jaettavan tiedon tulisi olla mielekästä, visuaalista, interaktiivista ja hauskaa eikä pelkästään kuivaa faktatietoa. Erityisesti he kaipasivat kunnollisia kuvia ja videoita Pohjois-Karjalasta, hauskoja faktoja pohjoiskarjalaisista, tietoa perinneruuista ja ohjeita niiden tekemiseen sekä kartan, jossa näkyisi selkeästi Pohjois-Karjalan sijainti sekä tärkeimmät nähtävyydet alueella. Kartasta toivottiin paperiversiota, jossa olisi ulkomaalaisia mahdollisesti kiinnostavia faktoja alueesta (kuten asukasluku, väestötiheys, järvien määrä, metsän pinta-ala yms.) eri kielillä. Olennaista olisi osoittaa, kuinka Pohjois-Karjala eroaa muusta Suomesta.

Kaikki haastatellut opiskelijat kokivat lisätiedon Pohjois-Karjalasta tärkeäksi ja hyödylliseksi paitsi heille itselleen, myös tänne saapuville ulkomaisille opiskelijoille. Lisätiedosta koettiin olevan hyötyä erityisesti esitelmien laadinnassa. Toimivimmaksi ratkaisuksi tässä suhteessa koettiin valmis Power-Point-esitelmäpohja, jota opiskelijat voisivat itse halutessaan muokata mieleisekseen. Esitelmäpohjan avulla maakunta voisi myös itse suoraan vaikuttaa siihen, millaista tietoa siitä välittyy opiskelijoiden kautta eteenpäin. Lähes kaikki opiskelijat olivat valmiita viemään mukanaan vaihtoon pari lyhyttä esitettä, mutta kaikki kokivat digitaalisessa muodossa olevan tiedon olevan selvästi käytännöllisempi. Suurin osa kannatti internet-sivua, josta tieto olisi keskitetysti saatavana, mutta useat kokivat että tiedon tulisi olla saatavilla myös ilman internet-yhteyttä. Useat arvioivat hyödylliseksi muistitikun, jolle olisi valmiiksi tallennettu tarpeellisia tietoja.

4. Koulutus- ja kehittäjäorganisaatioiden näkökulma tietopakettiin

Edellä kuvattujen opiskelijahaastattelujen lisäksi aluemarkkinoinnin tietopaketin sisältöä, tiedon tuottamista ja päivittämistä selvitettiin maakunnallisten toimijoiden haastatteluilla tammi- ja helmikuun 2011 aikana. Näiden lisäksi järjestettiin yhden iltapäivän mittainen työpajatyöskentely.

4.1 Toimijahaastattelut ja työpaja

Selvityksessä haastateltiin 16 henkilöä, jotka edustivat 11 organisaatiota (liite 1). Maaliskuussa 2011 järjestetyssä workshopissa tietopakettiin liittyviä asioita pohdittiin yhteisen pöydän äärellä. Tavoitteena oli saada selville mitä toimintoja ja materiaalia jo on olemassa ja miten – omien lähtökohtiensa pohjalta – organisaatiot olisivat valmiita kehittämään toimintaansa.

Haastatteluihin osallistuneilla toimijoilla on selkeästi halukkuutta edistää kansainvälisten opiskelijoiden parempaa hyödyntämistä maakunnan kehityksessä. Nykyinen kansainvälisiin opiskelijoihin liittyvä toiminta on haastattelujen valossa verraten vähäistä. Se on vähäistä niin haastateltujen organisaatioiden kohdalla kuin myös heidän arvioiden mukaan yrityssektorilla. Erityisesti yritysten näkökulmasta kysymyksiä herätti se, kuinka kansainvälisiä opiskelijoita saadaan harjoittelijoiksi paikkakunnille, joilla ei ole tarjota korkeakoulutasoista koulutusta. Yritysten ja muiden toimijoiden valmiudessa vastaanottaa kansainvälisiä opiskelijoita katsottiin olevan paljon kehitettävää. Valmista markkinointimateriaalia maakunnasta nähtiin olevan paljon jo valmiina, koska sitä on syntynyt sekä organisaatioiden perustoiminnassa että eri projektien tuottamana. Opiskelijan näkökulmasta tieto on kuitenkin hajallaan ja selkeää tarvetta tiedon systemaattiselle kokoamiselle ja jäsentämiselle on olemassa. Keskeisenä asiana pidettiin markkinointimateriaalista tiedottamista ja erityisesti materiaalin päivityksestä huolehtimisesta. Tietopaketin keskeisinä teemoina nousivat esille alueen työpaikka- ja elinkeinorakenne, työpaikka ja harjoittelumahdollisuudet, koulutustarjonta, ajankohtaiset tapahtumat ja matkailuun liittyvä materiaali. Asioiden esittämisessä kohderyhmä on pidettävä mielessä: asiat tulisi esittää nuorten näkökulmasta.

Tietopaketin pääasialliseksi toteutusmuodoksi esitetään sähköistä alustaa (internet-sivusto). Uutta yhteistä alustaa ja toimijoiden linkittymistä sille puolustaa nykyisen tiedon hajanaisuus. Vaihtoon lähteville tulisi olla valmis muutaman dian esitys maakunnasta. Myös pienimuotoinen kirjallinen esite katsottiin tarpeelliseksi. Tietopaketin tuottannon ja päivittämisen organisointimuodon toivottiin olevan kevyt ja vapaamuotoinen. Toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi toteutuksen olisi hyvä sisältyä organisaatioiden perustoimintaan. Tietojen päivitystyön varmistamiseksi toivottiin vastuutahojen ja henkilöiden nimeämistä sekä pääkoordinaattoria, joka varmistaisi toiminnan jatkuvuutta. Pääkoordinaattoriksi esitettiin joko yliopistoa tai maakuntaliittoa.

Kaiken kaikkiaan tiiviin, yhteen paikkaan kootun tietokokonaisuuden tuottamista pidettiin hyödyllisenä asiana. Sen katsottiin palvelevan myös muita kuin vaihtoon läh-

teviä tai saapuvia opiskelijoita, esimerkiksi opettaja- ja asiantuntijavaihtoon lähteviä, virkamiehiä ja eri toimijoiden kansainvälistä yhteistyötä.

Selvityksen yhteydessä järjestetyssä workshopissa (2.3.2011) käsiteltiin mm. oppilaitosten alumnitoiminnan kehittämistä, markkinointimateriaalin jakamista ja niitä konkreettisia toimia, joilla kansainvälisten opiskelijoiden rekrytointia voisi edistää. Yliopistolla ja ammattikorkeakoululla ei ole nykyisin systemaattista kansainvälistä alumni-toimintaa, mutta sen kehittämiseksi koettiin olevan tarvetta. Tietoisuutta tietopaketeista voitaisiin lisätä erilaisten kansainvälistymiseen tai opiskelijoihin liittyvien tapahtumien yhteydessä. Kansainvälisten opiskelijoiden rekrytoinnissa keskeistä olisi saada lisättyä opiskelijoiden ja toimijoiden (yritysten) kohtaamistilanteita. Tarvetta ei ole niinkään uusille tapahtumille vaan pikemminkin nykyisiin tapahtumiin pitäisi luoda uutta sisältöä, ja saada mukaan myös elinkeinoelämän edustajia ja yrityseshittelyjä.

Workshopissa mietittiin alustavasti myös sitä, mitä tietoja maakunnasta löytyy valmiina tietopaketin eri osa-alueisiin. Tietopaketin teemat ovat niitä, jotka ovat nousseet tärkeinä esille toimija- ja opiskelijahaastatteluissa. Ryhmätyön tulokset on esitetty oheisessa taulukossa. Jatkotyössä tätä systemaattista tietolähteiden kartoitusta on syytä jatkaa.

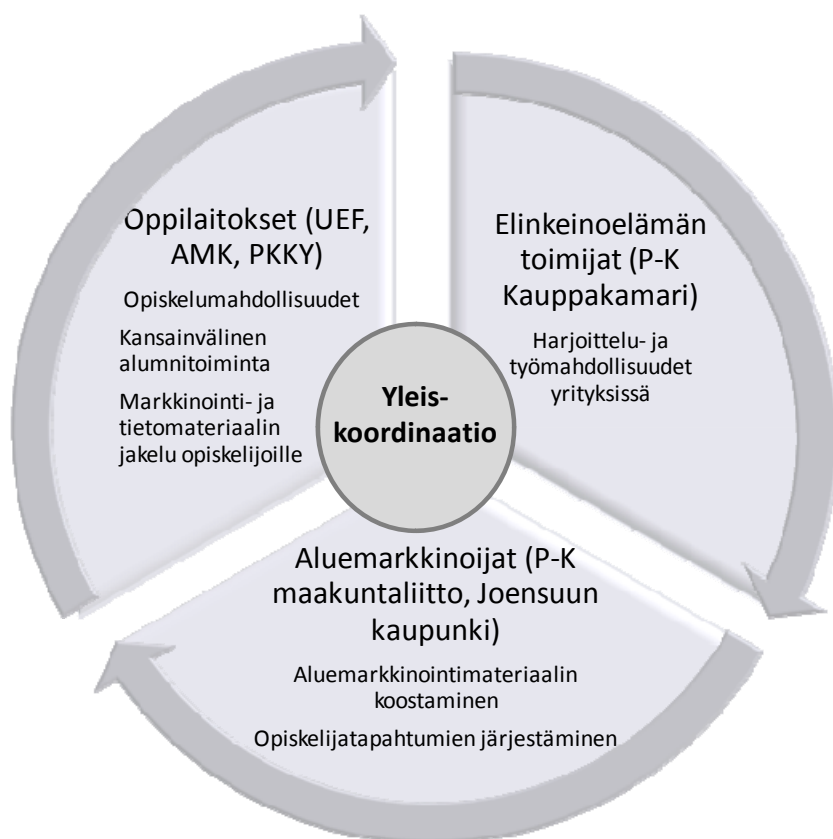
Taulukko 4. Työpajassa tuotettua tietopaketin alustavaa sisältöä ja tietolähteitä

Tietopaketin osa-alue	Mitä tulisi sisältää?	Onko tietoa saatavilla, missä?	Kuka tuottaa ja päivittää?
Matkailukeskeinen tieto kuten sääolot, luonto, historia, tavat ja kulttuuri		Visit Karelia (www.visitkarelia.fi) UEF:n vaihtareille lähetettävässä opaskirjassa lyhyesti jotain. Vaihtarit etsivät myös paljon itse tietoa netistä. Lisätieto olisi kuitenkin tarpeen.	
Kartta, jossa täsmällistä faktatietoa (paperiversiona)		AMK:lla on jo olemassa itse tehty kartta, jossa faktatietoa usealla eri kielellä. Myös UEF:lla kartta, jossa Joensuun kaupungin katukartta ja takana lähestymiskartta, josta näkee missä Joensuu sijaitsee On jo olemassa MEK:n karttaesite suomeksi, ruotsiksi, venäjäksi, saksaksi ja englanniksi -> Visit Finland nettisivusto PKAMK jakaa karttaa ainakin vaihtoon lähdössä oleville opiskelijoille. UEF lähettää kartan vaihtareille lähetettävän yleisen tietopaketin mukana postitse.	
Kuvagalleria internetiin	Tulevat opiskelijat toivoneet. Yksinkertaisesti mitä täällä on ja miltä täällä näyttää. Torin Webkamerasta näkyy useimmiten vain harmaata, joten se ei paljoa kerro.		Maakuntaliitto
Mainosvideo Pohjois-Karjalasta		On jo olemassa	Maakuntaliitto, Karelia Expert, Josek
Valmis PowerPoint-pohja ulkomailla pidettäviä esitelmää varten	Opiskelijat eivät todennäköisesti itse vaivaudu tekemään, joten tarpeen.	Voisi löytyä oppilaitosten omalta kv-sivustolta.	
Työpaikka /elinkeino-rakenne		Tilastot löytyvät Maakuntaliiton sivuilta. Lisäksi mol.fi-nettisivusto. Venäjäksi www.trud.fi www.mol.fi	
Työpaikka /harjoittelutarjonta	Vapaaehtoistoiminta myös kiinnostaa monia.	www.expats-finland.com www.mol.fi http://eures.europa.eu (Eures)	
Koulutusmahdollisuudet	Vapaaopiston suomen kielen kurssit sekä Vatakan suomen kielen ryhmät.	www.studyinfinland.fi/ Opintoluotsi (www.opintoluotsi.fi) Koulutusnetti (www.koulutusnetti.fi)	
Tapahtumatarjonta	Elokuvat, konsertit ja kaikki muut alueen tapahtumat yhdessä paikassa	Mahdollisesti VisitKarelia nettisivusto? Tarvittaisiin keskitetty sivusto Internetiin.	Karelia Expert?
Muu, mikä?	Rento Pohjois-Karjala esite puuttuu		

4.2 Tietopaketin tuottamisen toimintamalli

Selvityksessä kerätty aineisto osoittaa tietopaketin tuottamisen maakunnasta tarpeelliseksi. Sen päämuodoksi voi esittää englanninkielistä internet-sivustoa, jossa tärkeimmät teemat esitellään lyhyesti ja lisäksi sivustolta on linkkejä materiaaleihin ja lisätietoihin. Esitys tähän toiminnan organisointitavaksi on esitetty kuviossa 7.

Toiminta esitetään jaettavaksi kolmeen sektoriin: elinkeinoelämän kansainvälistyminen, aluemarkkinointi ja oppilaitosten toiminta. Elinkeinoelämää koskevan toiminnan koordinaatiovastausta esitetään Pohjois-Karjalan kauppakamarille, koska sen alkuvuonna 2011 käynnistynyt KNOT-hanke kohdistuu juuri kansainvälisen harjoittelutoiminnan ja työmahdollisuuksien edistämiseen yrityksissä. Aluemarkkinoinnin toiminnan kannalta keskeinen toimija ja koordinaatiotaho on luontevimmin Pohjois-Karjalan maakuntaliitto. Sen kumppaneina voivat toimia esimerkiksi kaupungit, alueelliset kehittämissyhtiöt ja KareliaExpert matkailupalvelu. Kolmannessa lohossa toimijoita ovat oppilaitokset ja siinä ydintehtäviä ovat opiskelumahdollisuuksien markkinointi, tiedon välittäminen opiskelijoille ja kansainvälisen alumnitoiminnan edistäminen. Tämän koordinaatiotehtävän ehdotetaan olevan Itä-Suomen yliopistolla.

Kuvio 7. Tietopaketin tuottamisen ja ylläpitämisen toimintamalli, keskeiset toimijat ja heidän tehtävänsä

Koko toiminnan yleiskoordinaattori vastaa siitä, että tietopaketin kehittämistyö etenee ja tarvittavat päivitykset toteutuvat. Tässä tehtävässä tärkein asia on se, että toimijat kokoontuvat tekemään tilannekatsausta esimerkiksi kaksi tai kolme kertaa vuodessa.

Yleiskoordinaattorin tehtäviin kuuluisi luontevasti myös tietopaketin julkaisualusta. Yleiskoordinaattoriksi sopisi esimerkiksi Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, jonka tavoitteisiin tehtävän voi arvioida hyvin soveltuvan, tai jokin muu toiminnan kannalta luonteva taho.

5. Yhteenveto ja päätelmät

Selvityksessä on tarkasteltu kansainvälistä opiskelijavaihtoa Pohjois-Karjalan aluekehityksen näkökulmasta. Selvityksen tietolähteenä käytettiin opiskelija- ja toimijahaastatteluja sekä tilastoaineistoja. Kohderyhmään kuuluivat Itä-Suomen yliopiston (Joensuun ja Savonlinnan kampus), Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän saapuvat tutkinto- ja vaihto-opiskelijat sekä niistä vaihtoon lähtevät tai vaihdossa olleet opiskelijat.

Kansainväliset opiskelijat näyttävät tilastojen valossa määrällisesti merkittävänä resurssina. Vuositasolla käsillä on lähes tuhat kansainvälistä opiskelijaa noin sadasta lähtömaasta ja useilta eri opintoaloilta. Heistä likimain joka toinen on pidemmän aikaa maakunnassa olevia tutkinto-opiskelijoita. Ulkomaille vaihtoon lähteviä opiskelijoita on puolestaan noin 700 henkilöä vuodessa. Tyypillistä 2000-luvulla on lisäksi ollut kansainvälisten opiskelijoiden määrän ja osuuden lisääntyminen, minkä voi ennakoida olevan suuntauksena myös jatkossa. Ulkomaisten opiskelijoiden integroitumiseen alueeseen vaikuttavat kuitenkin muun muassa opiskelijoiden omat näkemykset ja alueen toimijoiden ja yritysten valmiudet työllistää ulkomaalaisia henkilöitä.

Opiskelijahaastattelut osoittavat selkeästi tarpeen englanninkieliselle tietopakettile. Sellaista kaivattaisiin jo ennen maakuntaan saapumista, mutta viimeistään opintojen alkuvaiheessa. Erityisesti tutkinto-opiskelijat näkivät tämän yhdeksi alueeseen integroitumista helpottavaksi asiaksi. Nykyisin tiedon löytäminen englannin kielellä koetaan hankalaksi. Suurimmat tiedontarpeet kohdistuvat maakunnan toimijoihin ja yrityksiin, työllistymiseen ja työnhakuun, tuleviin tapahtumiin sekä mielenkiintosiin nähtävyyksiin ja paikkoihin. Lähes kaikki haastatellut kaipasivat tietoa myös Pohjois-Karjalan erityispiirteistä verrattuna muuhun Suomeen. Opiskelijoilla olisi kiinnostusta kontaktoitua paikallisiin toimijoihin esimerkiksi harjoittelu- ja työpaikkojen kautta, mutta niitä on ollut vaikea löytää. Myös Suomen arkikielen opiskelumahdollisuuksista kaivattiin lisätietoa. Haastattelujen mukaan kansainvälisillä opiskelijoilla olisi halukkuutta toimia aktiivisena oppilaitosten alumneina.

Pohjois-Karjalan oppilaitoksista vaihtoon lähtevillä opiskelijoilla olisi niin ikään käyttöä valmiille maakunnan esittely- ja markkinointimateriaalille. Opiskelijat esittelevät tyypillisesti kotimaataan, aluettaan ja oppilaitostaan vaihtokohteessa. Haastatellut ovat kokeneet näissä esityksissään tärkeänä tuoda esille Pohjois-Karjalan ja sen erityispiirteet. Esitykset ovat kuitenkin pohjautuneet tyypillisesti omiin käsityksiin ja kokemuksiin maakunnasta. Esittelymateriaalin hyviksi piirteiksi arvioitiin visuaalisuus, interaktiivisuus ja hauska yleisilme. Erityisesti siihen toivottiin valokuvia ja videoita. Ja nimenomaan esityksen tulisi tuoda esille niitä seikkoja, joilla maakunta erottuu muusta Suomesta. Toteutustapana internet-sivusto koettiin parhaaksi, mutta myös tiivis painettu esite oltiin valmiita kuljettamaan mukana.

Selvityksessä toteutetut toimijahaastattelut sekä järjestetty työpaja osoittavat, että kansainvälisten opiskelijoiden osallistamiselle aluekehitystä tukeviin toimintoihin koetaan olevan tarvetta ja tätä toimintaa ollaan myös valmiita edistämään. Nykyiset toimet

suhteessa potentiaaliin ovat verraten vaatimattomia. Opiskelijoita varten koottava alueellinen tietopaketti voisi yhtenä osana olla edistämässä tavoitetta. Tietopaketin toteuttamisen kannalta on positiivista se, että aineistoa katsottiin olevan jo runsaasti valmiina – jopa englanninkielisenä. Tieto on kuitenkin opiskelijan näkökulmasta hajallaan, joten toiminnan systematisoinnille koettiin olevan tarvetta. Toiminnan organisoinnissa toivottiin kiinnitettävän erityishuomiota tietopaketin päivitystyöhön sekä tietojen esitystapaan nuorten näkökulmasta. Tietopaketin keskeisinä teemoina tuotiin esille maakunnan työpaikka- ja elinkeinorakenne, työpaikka- ja harjoittelumahdollisuudet, koulutus- tarjonta, ajankohtaiset tapahtumat sekä matkailun materiaali. Sähköistä toteutusalausta pidettiin soveltuvimpana ratkaisuna, jota täydennetään lyhyellä painetulla esitteellä. Kaiken kaikkiaan tiiviin tietopaketin tuottamista pidettiin tärkeänä ja se palvelisi opiskelijoiden lisäksi myös maakunnan toimijoiden kansainvälistä yhteistyötä.

Maakunnallisen tieto- ja markkinointimateriaalin kokoaminen esitetään toteutettavaksi internet-alustalle. Siinä kuvattaisiin lyhyesti selvityksessä esille nousseet keskeiset teemat, materiaalit ja linkit lisätietoihin englanninkielellä. Toiminta esitetään jaettavaksi kolmeen sektoriin: elinkeinoelämän kansainvälistyminen, aluemarkkinointi ja oppilaitosten toiminta. Kussakin lohossa toimii koordinaattori, joka huolehtii sektorin tietojen keruusta ja tarvittavista päivityksistä. Toiminnalle toivottiin myös yleiskoordinaattoria, jonka keskeisenä tehtävänä olisi huolehtia tietopaketin julkaisualustasta ja toimijoiden kokoamisesta aika ajoin tarkastelemaan tilannetta ja toiminnan kehittämistarpeita.

Kuva: Jukka Oksa

Viitteet

- Josek (2010) KOKO Joensuun seutu ja Keski-Karjala. Alueellinen koheesio ja kilpailukykyohjelma. http://www.josek.fi/fi/document.cfm?doc=show&doc_id=154
- Kohonen, Tenho (toim.) (2010). Opiskelijat yritysten kansainvälistymisen edistäjinä. Kertomuksia Pohjois-Karjalan yritysjohtajilta ja ammattikorkeakoulun opiskelijoilta.
- Lindeman, Laura (2010). Kansainvälisten osaajien työpanos jää hyödyntämättä. Tampereen yliopiston tiede- ja kulttuurilehti. 7.5.2010.
- Pohjois-Karjalan maakuntaliitto (2010). Pohjois-Karjalan strategia 2030. Maakuntasuunnitelma. Julkaisu 127.

Liite 1. Haastatellut toimijatahot

Itä-Suomen yliopisto
Joensuun Seudun Kehittämisyhtiö Josek Oy
Joensuun TE-toimisto
Keski-Karjalan kehitysyhtiö Oy KETI
Pielisen Karjalan kehittämiskeskus Oy PIKES
Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan kauppakamari
Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Karjala yrittäjät

Liite 2. Kansainväliseen opiskelijavaihtoon liittyviä hankkeita

Hanke	Toteutusaika	Toteuttaja(t)	Kohderyhmä	Tavoite
Studying in Tampere region	Käynnistynyt helmikuussa 2005	Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto, Tampereen ammattikorkeakoulu ja Pirkanmaan ammattikorkeakoulu sekä rahoittajatahona Opetusministeriö.	Ulkomaiset opiskelijat ja heidän opiskelun, kotiutumisen ja työllistymisen edistäminen	Tampereen alueen yliopistojen ja korkeakoulujen yhteinen hanke, jolla pyritään lisäämään yhteistyössä Pirkanmaan alueen kansainvälistä osaamista ja aluetta kohtaan tunnettua kiinnostusta. On eräänlainen sateenkaarihanke, jonka puitteisissa toteutetaan eri teemaan liittyviä alahankkeita.
Intl Practicum – kansainvälinen työharjoittelu yritysten kansainvälistymisen työkalu	1.1.2008–30.9.2011	Itä-Suomen yliopisto/kauppatieteiden laitos, mukana myös Savonia-amk, Savon ammatti- ja aikuisopiston ja Ylä-Savon ammatitopisto	Pohjois-Savon alueen työnantajat, yritykset ja organisaatiot	Tavoitteena auttaa yrityksiä kansainvälistymään sijoittamalla alueella opiskelevia ulkomaalaisia opiskelijoita ohjattuun työharjoitteluun. Opiskelijoiden tehtävät liittyvät esimerkiksi markkinaselvitysten tekemiseen, viennin aloittamiseen tai kehittämiseen, kansainvälisen markkinoinnin tehostamiseen, materiaalihallintaan tai kotikansainvälistymiseen eli puhtaasti työyhteisön valmiuksien kehittämiseen toimia kansainvälisessä ja monikulttuurisessa työympäristössä.
Valoa	1.3.2009–28.2.2012	Helsingin yliopisto	Korkeakoulujen ulkomaalaisten opiskelijoiden kanssa työskentelevät opettajat, opintojen suunnittelijat, ohjaajat ja neuvojat, opiskelijapalvelut/hallinto sekä työnantajat. Projekti kohdistuu erityisesti pk-sektorin kansainvälistyviin kasvaviin ja osaamisintensiivisiin yrityksiin, kaupunkeihin ja korkeakouluorganisaatioihin	Hanke kehittää korkeakoulujen sekä työnantajien harjoittelukäytänteitä, ohjauvälineitä ja palveluinfrastruktuuria tiiviimmän yhteistyön lisäämiseksi. Toiminta perustuu kansallisen tason verkostoyhteistyöhön. Helsingin yliopiston ura- ja rekrytointipalvelut vastaa koordinoinnista. Helsingin metropolialueen lisäksi projektin osatoteuttajia ovat Oulun ja Lapin korkeakoulut. Pirkanmaalla tehdään yhteistyö Pirkanmaa WorkPlace -hankkeen kanssa.
Work Place Pirkanmaa	1.3.2009–31.5.2011	Suomen Itämeri-instituutti	Pirkanmaan amk, Tampereen amk, Tampereen yo, Tampereen tekn. yo.: erityisesti näiden oppilaitosten kansainväliset, opiskelija- ja ura- ja rekrytointipalvelut sekä alueen työnantajat	Hankkeessa kehitetään ulkomaalaisten opiskelijoiden harjoittelujärjestelmää ja luodaan kansainvälinen mentorointijärjestelmä yrityksille. Lisäksi tuotetaan verkkopalvelu kansainvälisen rekrytoinnin työvälineeksi, jonka tavoitteena on tehostaa englanninkielistä rekrytointia alueella. Projektissa myös kehitetään ulkomaalaisten osaamisen markkinointia.

Kansainvälisten opiskelijoiden integrointi Kainuuseen	1.8.2009-30.6.2011	Kajaanin ammattikorkeakoulu	Kajaanin ammattikorkeakoulussa opiskelevat ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat.	Hankkeen avulla pyritään luomaan toimivia yhteistyömalleja mm. yritysten ja ammattikorkeakoulun välille, jotta ulkomaalaiset opiskelijat pääsisivät jo opiskeluaikana tutustumaan suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään mm. osa-aikaisten töiden, projektitöiden, harjoittelun ja opinnäytetöiden kautta. Tarkoituksena on luoda toimintamalli, joka mahdollistaa tiivimmät yhteydet paikallisiin yrityksiin jo opintojen alkuvaiheesta alkaen.
Ulkomaalaisten opiskelijoiden työharjoittelun kehittäminen Keski-Suomessa	1.3.2008-31.5.2010,	Jyväskylän yliopisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	- Työnantajat, yritykset, organisaatiot - Ulkomaalaiset opiskelijat oppilaitoksissa - Oppilaitosten kv- ja harjoittelutoiminnasta vastaavat tahot	- Keski-Suomen yritysten kansainvälistymisen edistäminen ulkomaalaisten harjoittelijoiden avulla - Harjoittelupaikkojen lisääminen - Tiedon lisääminen kv-harjoittelijatarjonnasta - Oppilaitosten yhteisten kv-harjoittelun toimintamallien kehittäminen ja selkeyttäminen
Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi	1.1.2011-31.12.2012	Mikkelin ammattikorkeakoulu	Eteläsavolaiset yritykset, ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat vieraskielisissä koulutusohjelmissä.	Projektissa rakennetaan uudenlaisia toimintamalleja edistämään tiivistä yhteistyötä työelämän, opiskelijoiden ja ammattikorkeakoulun välillä. Projekti vahvistaa monikulttuurisuutta ja luo positiivista imagoa alueesta tulevaisuuden työvoiman sijoittumiseksi. Tavoitteena on saada osaavaa alueella koulutettua työvoimaa edistämään yritysten ja julkishallinnon kansainvälistymistä ja yritysten kilpailukykyä.
KNOT-hanke	1.1.2011-31.12.2013	Pohjois-Karjalan kaupakamari, osatoteuttajina Itä-Suomen yliopisto, P-K AMK ja Nuorkaupakamari	Pohjoiskarjalaiset (pääpaino Joensuun seutukunnassa), pienet ja keskisuuret, kansainvälistyvät tai sitä tavoittelevat yritykset sekä muut työnantajat ja organisaatiot	Projekti valmentaa osallistuviin organisaatioihin ns. kv-vastaanottajan. Hankkeessa kehitetään toimintamalli kv-harjoittelijoiden/opiskelijoiden vastaanottamiseksi ja hyödyntämiseksi.
Pohjois-Karjalan ja Joensuun vetovoimaohjelma 2011-2013	1.11.2010-31.10.2013	Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, mukana seudulliset kehittämissyhtiöt, yritykset ja muut elinkeinoelämän keskeiset toimijat sekä maakunnan kaupungit ja kunnat.		Tavoitteena uuden rekrytointikonseptin luominen ja sen kytkeminen imagon kohottamiseen, uusien investointien ja yritysten hankkiminen, kansainvälisten valmiuksien parantaminen sekä matkailutoimialan kilpailuaseman vahvistaminen.

Selvityksessä on tarkasteltu kansainvälistä opiskelijavaihtoa Pohjois-Karjalan aluekehityksen näkökulmasta. Erityisesti on selvitetty sitä, miten Pohjois-Karjalaa koskeva lisätieto voisi edistää kansainvälisten opiskelijoiden integroitumista alueen talouteen sekä markkinointiin, mitä tietokokonaisuuden tulisi sisältää ja kuinka tiedon kokoamisen ja jakelun voisi organisoida.
